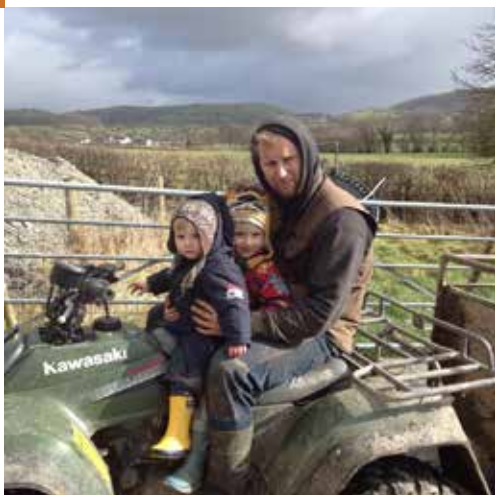

**Przyszłość polityki rozwoju
obszarów wiejskich: udział we
wdrażaniu deklaracji Cork 2.0**

Przyszłość polityki rozwoju obszarów wiejskich: udział we wdrażaniu deklaracji Cork 2.0

Europejscy rolnicy i spółdzielnie produkują bezpieczną żywność wysokiej jakości dla konsumentów na całym świecie. Jednocześnie razem z leśnikami w zrównoważony sposób zarządzają zasobami naturalnymi, chronią środowisko, poza żywnością dostarczają wielu produktów i usług, które pomagają spełnić cele energetyczne, rozwijają biogospodarkę i odpowiadają na wiele społecznych potrzeb. Co więcej, przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy i utrzymują zaludnienie obszarów wiejskich.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich musi dawać rolnikom narzędzia, które pozwolą na dalsze dostarczanie społeczeństwu dóbr i usług przy jednoczesnym utrzymaniu uczciwego przychodu rolników oraz konkurencyjnego, zorientowanego na rynek sektora rolnego. Polityka rozwoju obszarów wiejskich powinna być wspierana przez długofalową i konsekwentną unijną strategią dla obszarów wiejskich, które potrzebują infrastruktury, dostępu do usług, wymiany pokoleniowej, i wsparcia innowacji i wydajności.

Co więcej, Copa i Cogeca pragną podkreślić, że rozwój obszarów wiejskich, jako ważny horyzontalny obszar polityki, powinien być objęty wszystkimi funduszami EFIS, a nie tylko EFRROW. Niezbędne jest utrzymanie silnego wsparcia unijnych obszarów wiejskich i zmniejszenie różnic w jakości życia między obszarami wiejskimi a miastami.

Copa i Cogeca uważają, że polityka rozwoju obszarów wiejskich musi dalej skupiać się na rolnikach, bo to oni są ostoją gospodarki wielu państw członkowskich. To oni są głównymi pracodawcami na obszarach wiejskich i to oni są głównymi odpowiedzialnymi za ochronę zasobów naturalnych w Europie.

Deklaracja z Cork 2.0 „lepsze życie na obszarach wiejskich” bierze pod uwagę wyzwania stojące przed rolnikami i proponuje dalsze wspieranie zrównoważonego rozwoju sektora rolnictwa oraz obszarów wiejskich. Dla europejskich rolników, właścicieli lasów i spółdzielni rolniczych, realizacja deklaracji z Cork 2.0 oraz unowocześnienie WPR powinny opierać się na kilku podstawowych zasadach - rolnictwo i leśnictwo powinny być zrównoważone i inteligentne, a unijna i krajowa polityka - prostsza (ang. 3S - Sustainable, Smart and Simpler). Do tego należy dołączyć cztery składniki, wymienione w deklaracji z Cork 2.0

- Miejsca pracy, wzrost i inwestycje w łańcuchach rolno-spożywczych i szerzej pojętą gospodarkę wiejską
- Środowisko wiejskie, klimat i wodę
- Dostosowywanie informacji do potrzeb rolników oraz
- Rentowność obszarów wiejskich.

■ Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo - sposób na poprawienie konkurencyjności, bioróżnorodności i zapewnienie zielonego wzrostu oszarów wiejskich

Dla rolników, zarządców lasów i spółdzielni rolniczych zrównoważoność jest najważniejszym elementem nie tylko dla rozwoju wsi ale dla całej WPR. Trzy filary zrównoważoności (gospodarka, środowisko, społeczeństwo) są podstawą każdego gospodarstwa czy przedsiębiorstwa rolnego i zależą od siebie nawzajem.

Uprawy i lasy pokrywają ponad 75% powierzchni UE i odgrywają kluczową rolę w zrównoważonym zarządzaniu zasobami naturalnymi. Dostęp do wysokiej jakości zasobów naturalnych jest konieczny dla sektora rolnego do utrzymania środowiskowej zrównoważoności przedsiębiorstw rolnych. Rolnicy i właściciele lasów zawsze z uwagą podchodzą do nierozzerwalnych powiązań między gospodarką gruntami a środowiskiem i usługami ekosystemowymi w swojej codziennej pracy.

Praktyki zrównoważonego rolnictwa i leśnictwa przynoszą korzyści takie jak zdrowe i bezpieczne pożywienie, odnawialne i przyjazne środowisku surowce rolne służące dalszemu rozwojowi europejskiej biogospodarki, usług ekosystemowych, rekreacji dla szeroko pojętego społeczeństwa, łagodzeniu i dostosowywaniu się do zmiany klimatu oraz ochronie przyrody i najważniejszych siedlisk.

Jako że produkcja rolna zależy od środowiska, rolnicy są zaangażowani we wdrażanie nowych metod zarządzania, w celu utrzymania bioróżnorodności i zmniejszenia oddziaływania na środowisko. Społeczeństwo ponosi więc z działalności rolniczej korzyści, mimo że rolnicy nie spotykają się z należnym uznaniem.

Utrzymywanie i tworzenie miejsc pracy, napędzanie wzrostu gospodarczego i konkurencyjności poprzez inwestycje w rolnictwo i leśnictwo to niektóre z najważniejszych społeczno-gospodarczych elementów zrównowagości.

Zrównoważone sektor rolnictwa i leśnictwa musi też kłaść nacisk na odnowę pokoleniową i musi przyciągać młodych rolników, wspierając nie tylko proces przejmowania gospodarstwa, ale też nowe przedsiębiorstwa.

Dobrze funkcjonujący, przejrzysty i wyważony łańcuch rolno-spożywczy jest także kluczem do zapewnienia stabilności sektora rolnego. W szczególności potrzebne są narzędzia do przeciwdziałania stosowaniu nieuczciwych praktyk handlowych, przynoszących znaczące straty ekonomiczne dla rolników i spółdzielni.

Trzeba przyrzeć się możliwym narzędziom wsparcia rolników i spółdzielni, które starają się sprzedawać swoje produkty na rynkach lokalnych lub w krótkich łańcuchach dostaw. To mogłoby wzmocnić pozycję rolników w łańcuchu żywnościowym.

Rosnące ryzyko w sektorze rolnym i leśnym, głównie ze względu na większą zmienność rynku, większą ekspozycję na nowe choroby roślin i zwierząt, a także zwiększoną częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych w związku ze zmianą klimatu - to elementy, które również wpływają na ogólną stabilność sektora rolnego.

W celu zapewnienia zrównoważonego sektora rolnictwa i leśnictwa, musimy też wspierać nowe modele biznesowe i promować dywersyfikację działalności, na przykład agroturystykę. Ważne jest też tworzenie warunków dla modeli takich jak krótkie łańcuchy dostaw, w celu promocji lokalnych produktów i kultury.

Wszystkie te elementy są również wymienione w deklaracji z Cork 2.0.

Aby rolnicy, spółdzielnie i leśnicy mogli wypełniać wymienione powyżej zadania, konieczne jest rozwiązywanie następujących zagadnień:

■ **Wydajność zasobów - jak produkować więcej, zużywając mniej i wspierając rolnictwo odporne na klimat**

- ♦ Wspieranie środków i projektów zwiększających wydajność energetyczną i wodną
- ♦ Promocja stosowania inteligentnych narzędzi w celu zmniejszenia poziomu użycia środków ochrony roślin oraz wpływu, jaki mają one na jakość wody i gleby
- ♦ Zachęcanie do odchodzenia od paliw kopalnych - zwiększenie użycia biomasy i lepsze użycie produktów ubocznych, wspieranie użycia biomasy do produkcji energii odnawialnej i materiału biologicznego. Unijne prawo nie powinno promować narzędzi takich jak kaskadowe użycie biomateriałów, może to utrudniać dalszy rozwój biogospodarki, hamować mobilizację drewna i odebrać dodatkowe źródło przychodu w sektorze.

■ **Promocja aktywnego zarządzania gruntem - przeciwdziałanie porzucaniu gruntów i wspieranie sekwestracji dwutlenku węgla poprzez stałe wsparcie środkami rolniczo - środowiskowymi oraz środkami ONW.**
Środki ONW mają bardzo ważną rolę w pomaganiu rolnikom w zrównoważonym zarządzaniu gruntem na trudnych obszarach. Odgrywa to ważną rolę w utrzymywaniu działalności gospodarczej na tych obszarach, w tym działalności agroturystycznej.

- Wszystkie wymienione powyżej środki są narzędziami, które pozwalają sektorowi rolno - leśnemu na łagodzenie skutków **zmiany klimatu**. Musimy podkreślić, że Unia Europejska i poszczególne państwa członkowskie są prawnie zobowiązane (porozumienie paryskie) do zajęcia się kwestią zmian klimatycznych, bez stwarzania zagrożenia dla produkcji żywności. Oprócz tych elementów, środki rozwoju obszarów wiejskich mogą wspierać działania, które aktywnie redukują emisję gazów cieplarnianych i plany w zakresie bilansu węglowego. Środki dla lasów powinny być dostarczane w ramach programu „climate fit forest”. Inwestycje w nawadnianie obszarów rolnych i w odpowiednie systemy odwadniające może również zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych powodowanych przez ekstrakcję wodą i nawadniania oraz może poprawić stabilność zużycia wody działając na rzecz klimatu.
- Korzyści publiczne płynące z rolnictwa i leśnictwa nie są jeszcze odpowiednio uwzględnione i uznane. Musimy rozwinąć obiektywne metody oceny ich wartości rynkowej w celu zdobycia należnego uznania. W kontekście zmian klimatycznych, świadczenie tych usług staje się coraz trudniejsze. Istnieje potrzeba wspierania działań dostosowawczych przez tych, którzy korzystają z usług ekosystemowych dostarczanych przez rolników.

- Bioróżnorodność jest ściśle związana z praktykami rolniczymi i gospodarką leśną i jest częścią wszystkich działań rolniczych. Praktyki zarządzania muszą być także dostosowane do ewolucji dostępnej wiedzy i praktyki, a także oczekiwań społecznych. To musi być postrzegane jako dynamiczny proces, który będzie również prowadzić do zmian fauny, flory i siedlisk, które muszą być lepiej brane pod uwagę przy refleksji nad obecnymi i przyszłymi środkami. Ponadto, rolnictwo i leśnictwo muszą kwalifikować się do otrzymania wsparcia w celu powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i stosowania najnowszych wyników badań naukowych i innowacji.
- Inwestycje muszą koncentrować się nie tylko na dalszym rozwoju obecnej działalności, ale także na wdrażaniu nowych pomysłów biznesowych. Środki inwestycyjne na poprawę ogólnej wydajności i trwałości gospodarstw rolnych i leśnych są i muszą być nadal jednym z głównych instrumentów polityki rozwoju obszarów wiejskich. Inwestycje są niezbędne, aby pomóc rolnikom **zwiększyć ich wydajność ekonomiczną i środowiskową**, wspierać **modernizację gospodarstw** rolnych, a także promować przyswajanie i wykorzystanie **nowych technologii** w sektorze w celu zwiększenia produktywności, zwiększenia bioróżnorodności i bardziej efektywnego wykorzystania zasobów.

Powinno się promować środki dywersyfikacyjne na przykład poprzez ważną rolę agroturystyki oraz rolnictwa społecznego. W związku z tym, na znaczeniu powinny zyskać domy przy gospodarstwach i gospodarstwa społeczne.

- Ma to fundamentalne znaczenie dla stworzenia warunków atrakcyjnych dla młodszych pokoleń i nowych uczestników sektora rolnego i leśnego, a tym samym zapewnienia wymiany pokoleń i rentownych obszarów wiejskich.

Pod uwagę brać się powinno również takie kwestie, jak dostępność gruntów, ceny gruntów, a także prawo dziedziczenia. Ponadto inwestycje muszą gwarantować dostęp do środków finansowych, wiedzy, kształcenia zawodowego i usług doradczych. Skoordynowane i zintegrowane wykorzystanie różnych środków na edukację, kształcenie zawodowe i inwestycje musi zostać udostępnione nie tylko, gdy rolnik zaczyna swoją działalność, ale także w późniejszej fazie rozwoju, aby zapewnić utrzymanie konkurencyjności i długoterminowej stabilności.

- Wsparcie dla spółdzielni i organizacji producentów w celu poprawy pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności ma zasadnicze znaczenie. Środki nie powinny skupiać się tylko na tworzeniu takich struktur, ale także na wspieraniu lepszym dostosowywaniu istniejących inwestycji do aktualnych wyzwań rynkowych.

Ma to fundamentalne znaczenie dla ustanowienia skutecznych instrumentów zarządzania ryzykiem, które są zgodne z potrzebami rolników. Rzeczywiście, potrzebują oni elastycznych narzędzi i ekspertyzy koniecznej do radzenia sobie ze zmiennością rynku, poważnymi konsekwencjami ognisk chorób zwierząt i roślin, czy nieprzewidywalnością pogody.

■ Inteligentne rolnictwo i sektor rolno - spożywczy

Innowacyjność jest kluczowym elementem dla sektora rolnictwa i leśnictwa w celu zwiększenia ich trwałości oraz dostosowania do wyzwań, takich jak zmiany klimatu i korzystania z różnych możliwości, takich jak digitalizacja. Innowacje i transfer wiedzy mają ogromny potencjał, aby pomóc rolnikom zwiększyć ich wydajność, budować stabilność, produkować więcej zużywając mniej i przeciwdziałać zmianom klimatu. Dla pełnego wykorzystania tego potencjału, rolnicy nie mogą być jedynie użytkownikami wyników badań. To oni są tak naprawdę kluczowym elementem obiegu wiedzy. Co za tym idzie, innowacje muszą być napędzane potrzebami rolników.

Digitalizacja jest ważnym elementem mądrzejszego sektora rolnego, który powinien być w stanie w większym stopniu korzystać ze wszystkich nowych technologii. Nie da się tego osiągnąć bez istnienia i **dostępności usług szerokopasmowych, a także dobrej łączności i współdziałania**, tak aby sektor ten mógł efektywnie wykorzystać dostępne dane.

Aby zwiększyć innowacyjność, rolnicy i spółdzielnie muszą mieć dostęp nie tylko do odpowiednich **usług doradczych**, ale również do szkolenia zawodowego i wsparcia finansowego w celu dostosowania ich praktyk i do inwestowania.

Przy zaspokajaniu potrzeb inteligentnego sektora rolnego, **podejście oddolne i wielozadaniowość** muszą być zasadami przewodnimi. Europejskie i krajowe sieci obszarów wiejskich odgrywają ważną rolę w promowaniu zaangażowania rolników, właścicieli lasów i ich spółdzielni od samego początku procesu badań i innowacji w celu kształtowania użytkownika końcowego i innowacyjnych rozwiązań.

Z myślą o innowacji, EPI-AGRI udowodniło, że gra ważną rolę i skupia się na tworzeniu partnerstw, stosując podejście oddolne i łącząc wszystkich graczy w sieci. Dla dalszego rozwoju innowacji na obszarach wiejskich ważne jest wsparcie jej promocji.

Należy skupić się na następujących obszarach, o których mówi również deklaracja Cork 2.0:

- **Inwestycje dla lepiej połączonych obszarów wiejskich i rolnictwa, infrastruktura szerokopasmowa, łączność i interoperacyjność.** To powinno być wspierane przez silne polityki i narzędzia, które pomagają rolnikom w dostępie do umiejętności cyfrowych. Wsparcie innych polityk, takich jak europejski fundusz rozwoju regionalnego jest niezbędne w budowie infrastruktury i dostępu do szerokopasmowego internetu na obszarach wiejskich. Tworzenie synergii z innymi politykami w tym zakresie badań i innowacji ma kluczowe znaczenie.
- Korzystanie z **innowacyjnych i interaktywnych narzędzi** komunikacji w celu promowania najlepszych praktyk i wiedzy, takich jak **platformy wymiany sieci, sieci tematyczne** itp. Bariery językowe są ważnym aspektem, który należy wziąć pod uwagę.
- Poprawa **dostępu do usług doradczych oraz szkolenia zawodowego**, które są dostosowane do wyzwań sektora rolnego i pomagają w korzystaniu z możliwości, aby poprawiać skuteczność.
- Inteligentne rolnictwo potrzebuje wsparcia dla wdrożenia inteligentnych narzędzi, aby promować **wartość dodaną naszych produktów, jak również dostarczać wiedzy na temat produkcji żywności, posiłków i zbilansowanej diety.**

Wszystko to przyczyni się do **większej elastyczności i produktywności w rolnictwie i leśnictwie poprzez lepszą integrację nowych technologii**, takich jak rolnictwo precyzyjne, rolnictwo cyfrowe, robotyzacja i bio-kontrola. Ponadto, narzędzia te pomogą rolnikom, posiadaczom lasów i spółdzielniom we wdrożeniu gospodarki o obiegu zamkniętym, która zapewnia efektywność wykorzystania zasobów oraz zwiększenie stabilności gospodarczej i środowiskowej. Włączenie doświadczenia i wiedzy na temat klimatu do procesów decyzyjnych na poziomie gospodarstw (dobór upraw, metody uprawy roli oraz inwestycje) może doprowadzić do zmniejszenia straty plonów i ryzyka awarii, poprawiając w ten sposób łagodzenie zmian klimatu. Jest to też sposób na podniesienie świadomości konsumentów.

■ Prostsze polityki unijne i krajowe

Uproszczenie i redukcja biurokracji są kluczowymi kwestiami, którymi musi zająć się polityka rozwoju i które mają bezpośredni wpływ na rolników.

Modernizacja WPR, w tym polityki rozwoju obszarów wiejskich - 2. filaru WPR - nie będzie możliwa podejściem przyjaznego dla użytkownika. To musi być oparte o zasadę proporcjonalności i być mniej zbiurokratyzowane, aby lepiej odpowiedzieć na wyzwania związane z sektorem rolniczym. Biurokracja ma ogromny wpływ nie tylko na to, czy polityka jest skuteczna i może osiągnąć swoje cele, ale także na to, czy środki są atrakcyjne dla beneficjentów.

Uważamy, że zmiany wprowadzone w latach 2014-2020 do polityki rozwoju obszarów wiejskich z ustanowienia sześciu unijnych priorytetów przyniosły zbyt wiele obciążeń administracyjnych dla państw członkowskich i niewielką lub żadną wartość dodaną dla beneficjentów. W kontekście przyszłej polityki rozwoju obszarów wiejskich ważne jest wsparcie podejścia oddolnego do programowania w celu upewnienia się, że środki są właściwie dostosowane do potrzeb. Ponadto priorytety te muszą być powiązane z jedenastoma celami tematycznymi, co dodaje jeszcze więcej biurokracji do procesu. To dotyczy też umów partnerskich, które nie pozwalają na przyjęcie programu rozwoju obszarów wiejskich przez przyjęciem umowy o partnerstwie.

System kontroli wdrażania środków rozwoju obszarów wiejskich

jest głównym problemem, który musi być rozwiązany w czasie procesu upraszczania i ma on bezpośredni wpływ na rolników. Obecnie kontrole gospodarskie są niezwykle skomplikowane, czasochłonne biurokratyczne i nieefektywne, gdy porównać koszty do korzyści. Copa i Cogeca apelują o wprowadzenie systemu pojedynczego audytu, tak jak w przypadku pozostałych funduszy EFSI. To mogłoby zmniejszyć acisk na środki, które teraz obciążone są zbyt wieloma ograniczeniami.

Należy również poprawić i uprościć system sankcji, gdyż ma on znaczący wpływ na działalność rolników i ich motywację do korzystania z działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W obecnej formie, sankcje są zbyt skomplikowane i nieproporcjonalnie ciężkie. Sankcje powinny być jasne, zrozumiałe, proporcjonalne i uczciwe. Nawet w obecnym okresie programowym może to wpływać na absorpcję środków i kontynuację działalności rolniczej.

Kontrole i audyty powinny skorzystać z **nowych narzędzi ICT do monitorowania, jak są stosowane środki**. Narzędzia ICT nie tylko upraszczają życie władzom i beneficjentom, ale są też bardziej dokładne i przyczyniają się do zmniejszenia poziomu błędów i obciążeń administracyjnych.

Uproszczenie musi także uwzględniać komunikację zarówno z beneficjentami jak i z ogółem społeczeństwa na temat korzyści wynikających z polityk UE.

Organizacje rolników UE i sieci obszarów wiejskich wraz z instytucjami zarządzającymi oraz z Komisją Europejską powinny ściśle współpracować w promowaniu wymiany doświadczeń we wdrażaniu środków rozwoju obszarów wiejskich, współpracy z politykami. Grupa dialogu obywatelskiego ds. rozwoju obszarów wiejskich odgrywa ważną rolę w zapewnieniu skutecznej debaty na temat wdrażania polityki rozwoju obszarów wiejskich i innych polityk istotnych dla tych obszarów. Ponadto, strony powinny wymieniać poglądy i propozycje, w jaki sposób polityka może być dalej ulepszona i uproszczona.

W związku z tym, konieczne jest opracowanie, we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, bardziej wydajnych i prostszych sposobów pozytywnego komunikowania o tym, dlaczego, w jaki sposób i przez kogo budżet WPR jest i będzie wydany, jak ważne jest utrzymanie opłacalności obszarów wiejskich oraz konkurencyjności systemów rolniczych.

Kluczowe jest też ustanowienie elastycznego modelu wydajnego zarządzania środkami z programów rozwoju obszarów wiejskich.

Wszystkie te elementy pomogą UE w poprawie skuteczności polityki i w lepszym przekazywaniu podatnikom i obywatelom informacji o jej osiągnięciach.

EKOMITETY COPA I COGECA :

GŁOS EUROPEJSKICH ROLNIKÓW I ICH SPÓLDZIELNI

Komitety **Copa-Cogeca** są zjednoczonym głosem rolników i ich spółdzielni w Unii Europejskiej. Wspólnie, organizacje te pracują na rzecz zrównoważonego, innowacyjnego i konkurencyjnego europejskiego rolnictwa, które może gwarantować bezpieczeństwo zaopatrzenia w żywność dla 500 milionów europejskich obywateli. Komitet Copa reprezentuje ponad 23 milionów rolników i ich rodzin, a Komitet Cogeca reprezentuje interesy 22 000 spółdzielni rolnych. Liczą one 66 organizacji członkowskich z różnych państw członkowskich UE.

Copa-Cogeca

61, Rue de Trèves
B - 1040 Brussels

Phone 00 32 (0) 2 287 27 11

Fax 00 32 (0) 2 287 27 00

www.copa-cogeca.eu

DR(17)1180